

Stk. 3. Ved nærmest foresatte forstås den foresatte, under hvis direkte kommando den undergivne er stillet.

Stk. 4. Ved nærmest foresatte chef forstås den chef eller den med en chef ligestillede foresatte, inden for hvis umiddelbare tjenesteområde den undergivne henhører.

Stk. 5. En foranstående, der skrider ind over for en efterstående for at tilvejebringe orden eller hindre uorden, skal betragtes som foresat. Endvidere skal vagter og patruljer samt militærpolitipersonel adlydes som foresatte.«

Begreberne foranstående - efterstående henviser til den militære rækkefølge. F.eks. kan en befalingsmand være foranstående for en anden befalingsmand med samme grad afhængig af udnævnelsestidspunkt, der er afgørende for indplaceringen i den militære rækkefølge.

I betænkningen om den militære straffelov, retsplejelov og disciplinarlov foreslås de militære begreber »foresat - undergoven« ændret til »overordnet - underordnet«. Formålet hermed er at anvende udtryk, som er nutidige, og som må antages at være umiddelbart forståelige for blandt andre værnepligtige.

I lovforslaget er derfor anvendt »overordnet - underordnet« i stedet for »foresat - undergoven«. Der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til de gældende begreber. Kundgørelsen vil efterfølgende blive rettet i overensstemmelse med lovforslaget.

Der henvises til betænkningen, side 259.

3.3.2. Vagtbegrebet

3.3.2.1. Gældende ret

Militær straffelov indeholder i §§ 16, 17, 20 og 26 bestemmelser om pligtforsømmelser, der begås bl.a. mod eller af vagt.

Begrebet »en vagt« er ikke defineret i militær straffelov. Vagtbegrebet er heller ikke det samme i disse bestemmelser. Det må dog antages, at vagtbegrebet i de gældende §§ 16, 17 og 20 er stort set sammenfaldende, idet afgørende for, om der er tale om en vagt i disse bestemmelser, vil være, om den pågældende militærperson kan afgive ordrer, som skal adlydes. Endvidere vil der skulle være tale om, at funktionen som vagt i militær forstand typisk forudsætter, at den pågældende er tillagt et særligt ansvar, der foreligger en konkret instruks eller ordre, funktionen er tidsbegrænset, og der er krav om uafbrudt/stadig årvågenhed.

For en nærmere gennemgang af disse bestemmelser og vagtbegrebet henvises til betænkningens gennem-

gang af de enkelte bestemmelser i kapitel 6 samt siderne 260 - 261 i betænkningen.

3.3.2.2. Udvalgets overvejelser

Udvalget om den militære straffe- og retsplejeordning har overvejet, hvorvidt det er muligt at give en entydig definition af begrebet »vagt« i den forstand dette udtryk i dag anvendes i de forskellige bestemmelser i militær straffelov, men har ikke fundet det muligt entydigt at definere vagtbegrebet.

Udvalget har fundet, at det især er grænsedragningen mellem vagter i den forstand, hvori dette begreb må forstås i gældende militær straffelov § 26 (om vagtforseelser), og militært personel, der i øvrigt betegnes som vagter, men som ikke falder ind under vagtbegrebet i bestemmelsen, der kan give anledning til begrebsmæssige problemer.

Endvidere peges der fra udvalgets side på, at definitionen af begrebet vagt i gældende § 26 er afgørende for afgrænsningen over for den almindelige bestemmelse om pligtforsømmelser i gældende militær straffelov § 15.

Militært personel, som ikke i deres funktionsbeskrivelse er benævnt vagter, varetager alligevel ofte arbejdsopgaver af sikkerhedsmæssig karakter og tilsvarende centrale funktioner. Som eksempler kan nævnes radaroperatører, flyveledere, skibsførere, udkigsposter på skibe mv.

Også på andre områder inden for forsvaret forekommer arbejdsopgaver, hvis udførelse generelt eller i en given situation er af central karakter eller af væsentlig betydning for gennemførelsen af andre opgaver, f.eks. i forbindelse med øvelser og under egentlige operative opgaver.

Sådant personel betegnes i praksis ofte ikke som vagter, selvom deres opgaver ud fra en praktisk synsvinkel ofte vil kunne karakteriseres som »funktioner af vagtmæssig karakter«. Hvis de udfører deres opgaver på en sløset måde eller f.eks. falder i søvn under arbejdet, vil de åbenbart gøre sig skyldige i pligtforsømmelse, der er omfattet af den gældende bestemmelse i militær straffelov § 15. Spørgsmålet er om sådanne situationer kan – eller bør – henføres under gældende § 26 om vagtforseelser.

Forskellen mellem at henføre forholdet under den specifikke bestemmelse om vagtforseelser henholdsvis at henføre det under den generelle bestemmelse om pligtforsømmelser (i dag § 15) er dels strafferammen, dels – og måske mere principielt – om disse »vagtforseelser« som andre vagtforseelser på grund af deres alvorligere karakter bør henføres under en selvstændig straffebestemmelse.